

Posamezna številka:

60 vinarjev.

TABOR* izhaja vsak dan, razven nedelje in praznikov, ob 18. uri z danom naslednjega dne ter stane celoletno 120 K., polletno 60 K., četrtletno 30 K., mesečno 10 K. Inzerati po dogovoru. Pri večkratni objavi popust.

Naroc. se pri upravi "TABORA" MARIBOR, Jurčičeva ulica št. 4.

TABOR

Posamezna številka:

60 vinarjev.

UREDNIŠTVO se nahaja v Mariboru, Jurčičeva ul. št. 4, I. nadstropje. Telefon interurb. št. 276. UPRAVA se nahaja v Jurčičevi ulici št. 4, prilijče, levo. Telefon št. 24. ŠHS poštnoekvni račun št. 11.737.

Na naročila brez denarja se ne ozira. — Rokopis se ne vrača.

Leto: I.

Maribor, torek 31. avgusta 1920.

Številka: 4

Dnevi jugoslovenskega Sokolstva v Mariboru.

Maribor, 30. avgusta.

Ko je v davnih dneh prošlega stoletja razpel prvič »Južni Sokol« svoja krila nad našo drago domovino, je zadonel preko dolin in planin klic novega življenja, klic k vstajenju. In vstal je on, ki je dolga stoletja spaval, vstal je naš narod slovenski, da pripravi pot združitvi vsega slovanskega juga. Težak je bil prvi polet našega Sokola v tedanjih za naš narod trdih časih. Od leve in desne, od spredaj in zadaj je prežal nanj črni dvoglavni orol avstrijski, da mu zasadi svoje kryniške kremplje v mlado telo, da mu vzame mlado, komaj vzklilo življenje. Toda »Južni Sokol« se ni ustrašil niti tega orla, niti vseh drugih sovražnikov, ki so mu stregli po življenju. Ponosno, neustrašno, neuklonljivo so rezala njegova križa sinje zrake; polet njegov je šel v višave — k solncu svobode. In zmagal je, dosegel je to solnce. Njegov največji sovažnik, dvoglavni črni orol je padel prestreljen s puščico naše narodne ideje, ki je silna rušila države in postavljala nove. Naš narod Slovencev, Hrvatov in Srbov je bil osvobojen in ujedinjen.

Vsi so že proslavili ta veliki dan, ni ga pa še proslavil on — prvobornik, naš Sokol. In dvignil, razpel je krila in poletel na skrajni naš sever, v nekdanj izgubljeni in objokovani, v danes svobodni in srečni Maribor. Priletel je naš Sokol od vseh krajev naše drage domovine in dva dni je bil med nami in v teh dveh dneh nam je ustvaril čuda, ki bodo ostala neizbrisno zapisana v srcih vseh nas, ki smo jih videli. Naš Sokol, ponos naš in naša nada je slavil pri nas, pred našimi očmi svoj prvi pokrajinski zlet. Na pravil nam je praznik, kakršnega še Maribor ni imel, zato pa mu je bil za ta praznik tudi hvaležen.

Okras mesta.

Maribor, 28. avgusta dopoldne.

Naši gostjo imajo priliko po doščedanem okrasu mesta se proučiti o naših razmerah. Vse kar je narodno-čutečega, res jugoslovenskega brez tega ali onega internacionalnega ozadja, se je potrudilo ali se še tekom popoldneva trudi pozdraviti ljube goste če ne z velikimi zastavami, ki jih je težko dobiti, vsaj z malimi trobojnicami in zelenjem. Po končanem slavlju prinesemo izkaz koliko narodnozavedneva jugoslovenstva imamo v Mariboru. Prepričali smo se na lastne oči, kako je prve goste osupnilo celo poslopje magistrata, ki bi moral v vsakem oziru zatajiti privatna strankarska čustva nam po razmerah vsiljenega začasnega vladnega predstavitelja ter še širši jugoslovenski javnosti pokazati kot nad strankarskimi strastmi stoječega reprezentanta mesta.

Za danes brez drugega komentarija samo ugotovimo, da je začasni zastopnik mesta in predstavitelj jugoslovenske vlade do te ure, ko je v Mariboru bilo še vse polno gostov iz cele Jugoslavije in bratske Čehoslovaške, javno preziral nam mile goste. Edino javno poslopje, ki je že ob tej uri večinoma okrašeno, je naš glavni kolodvor. Nadalje je že lepo okrašena Gosposka ulica, Glavni trg, večji del Tattenbachove ulice in naš Narodni dom ter državni most. Velike zastave so že predpoldne visele na Eskomptni in Kreditni banki, Mariborski tiskarni, ki je razstavila 3 krasne slike: Fügnerja, Tyrša in sredi sokolsko diplomu. Od kavarn in gostiln je bila že predpoldne okrašena samo še kavarna »Balkan«. »Narodna kavarna, restavracija Narodnega doma, »Union« in gostilna Jantič.

Maribor, 28. avgusta pop.

Nekoliko ur pozneje, a kakšna razlika! Človek bi kmalu ne spoznal Maribora v dopoldanski še skromni praznični odeji. Posebno Gosposka ulica od mestnega parka do Glavnega trga se opazovalcu vidi kot en sam celoten gozd zastav in zelenja, čeprav je mnogo hiš, samih nemških, ki bojkotirajo to doslej največjo jugoslovensko ujedinjeno državno idejo predstavljajoče slavje. Resnici na ljubo moramo predvsem ugotoviti, da se je tekom popoldneva zgodil Savlov čudež tudi na magistratu; proti večeru so i tam zavihrale tri zastave, ozir. s sosednjo mestno hišo vred štiri. Ponosna trobojnica je medtem zavihrala tudi nad Mestno hranilnico in raz strehe Mestne deške šole na Stolnem trgu. Tudi popoldne še skoro goča Aleksandrova cesta je medtem dobila praznično lice. Izpopolnjen je okras Glavnega trga in državnega mostu, posebno okras mostu je vsem gostom naravnost imponiral. Poleg Gosposke ulice, zlasti v zgornjem delu so se najlepše okrasile Tattenbachova, Cvetlična, deloma tudi Mlinska in Vetrinjska ulica. V zgornjem delu mesta pa: Maistrova, Kerkova, Gregorčičeva, Cankarjeva, Prešernova, Razlagova ulica in Zrinskega trg. Pust in prazen je ostal samo mali črni del mesta, t. j. semenišče, Cirilova tiskarna na Koroški cesti in okoliš med Stolno in Strossmajerjevo ulico. Raz palače okrajnega glavarstva sta zaplapolali dve zastavi. Tudi onostran Drave se je tekom popoldneva pokazalo, kje bivajo zavedni Slovenci tako na Kralja Petra trgu, Frankopanski ulici, Ob železnici (hišna številka 6 in 8) in celo tam v oddaljeni Stritarjevi ulici je saj ena hiša (št. 11 gospe Črnčič) javno pokazala svojo narodno zavednost. Ob predoru ozir. pod tihom koroške proge na Frankopanski cesti so naši slovenski železničarji okrasili železniški tir z dvema napisoma in z mlaji ob vhodu na cesto

ob železnici. Vseh in posameznih okrasov in zastav seveda ni bilo mogoče ugotoviti. Največjo pozornost je na večer vzbujal okras hiše, kjer se nahaja kavarna »Balkan«. Cela hiša v zelenju in zastavah, ob prihodu prvih gostov iz Beograda so se na oknih zasvetili lampijončki. Lepo okinčana je bila tudi kavarna »Central« deloma tudi kavarna »Tegetthof« dočim je kavarna »Meran« prezirala slavje.

Maribor, 29. avgusta.

Danes se je okras še na mnogih krajih izpopolnil. In ko je bil okrog 10. ure vsepovsod izvršen, smo bili i mi sami prijetno iznenadeni. Kaj takega nismo pričakovali, to lahko danes odkrito priznamo. Kajti znane so nam intrige in grožnje proti vsakemu okrasu posebno od strani nemškonskacionálnih hujskačev kakor se skrivajo v odvetniški pisarni dr. Mravlagga. In znano nam je, kako so tudi ljudje, ki se imenujejo naši bratje, agitirali proti okrasitvi. En sam vzgled: gostilna »Pri Črnem Juriju« v Vetrinjski ulici, ki je bila za »Orlovski tabor« izzivajoče okrašena, je ostala to pot brez okrasa; baje še le na pritisk stalnih gostov naprednega mišljenja je gostilničar in mesar Kirbiš še le v zadnjem trenutku pustil razobesiti zastavo, katero pa je zvečer že zopet skril. A ravno zato ker ni bilo med okrasu nobenih tujih primesti, smo tem bolj ponosni! Lahko smo našim gostom pokazali: evo, bratje, vse kar vidite, je naše!

Prihod vlakov.

Prve posamezne goste so nam dovažali že v petek celi dan osebni vlaki. Med prvimi so dospeli iz daljnega severa naši češkoslovaški bratje (čehoslov. sokol. Obec). Njim so sledili bratje iz Slavonije in Slovenije. Med prvimi gosti je bilo največ našega zavednega učiteljstva iz Slovenije. Glavni prihod bratov Sokolov je bil določen na posebne vlake v soboto večer in nedeljo zjutraj. Če kaj obžalujemo na čelem sporedu, že danes moramo obžalovati, da so vsi posebni vlaki bili določeni na prihod v pozni nočni uri. Podnevi bi bil sprejem dragih gostov čisto drugačen, kakor je bil; to velja zlasti za goste iz Kranjske, še prav v posebni meri pa za naše brate iz Hrvatske, ki so dospeli še le po polnoči. Že itak na pozno uro določeni vlaki so imeli poleg tega še zdatne zamude. Tako je došel prvi na 19.45 uro v soboto določen vlak iz Beograda šele ob 20.20. Kaj naj o tem prvem sprejemu izgubljam mnogo besed. Kdor je bil na prenapolnjenem, lepo okrašenem glavnem kolodvoru navzoč, nam z mirno vestjo lahko pordri samo dve besedi: veličasten, pristrčen. Tisočeri viharni živijo, Na zdar, Zdravo klici, ko je tako željno pričakovani

okrašeni vlak z 22 dolgimi vozovi vendar došel v Maribor, vsi ti klici so res izhajali iz srca in zahajali v srca in bodo trajno odmevali v dušah vseh navzočih. Naval na došlece je bil tak, da o kakem sprejemu kakor običajno ni moglo biti govora. Z velikim trudom so si naši Sokoli priborili toliko prostora, da je brat Voglar v kratkih potezah pomena tega sprejema mogel došlim bratom in sestram izreči iskren pozdrav jugoslovenskega Maribora. Kdor je bil navzoč pri prvem sprejemu »Orlov«, je lahko primerjal razliko tako v številu navzočih, kakor v res pristrčni iskrenosti in pa velikansko razliko v sili izvršne sokolske ideje, vere v en sam, v svoj jugoslovenski narod in vere v mednarodni, oziroma breznarodni katolicizem rimskega papeštva. — Ker so bili došleci razvrščeni v posamezne skupine po nastanjenju in so posamezno tudi odhajali, je od občinstva pričakovani skupni sprevod po mestu žal izostal. Skoro poldruge uro pozneje je došel drugi poseben vlak z gosti iz Ljubljane. Pravzaprav je bil kot drugi določen vlak iz Zagreba na 21.32 uro; toda ta vlak je imel veliko zamedo, tako, da je ljubljanski kot tretji določen vlak došel še pred zagrebškim. Tudi pri temu nepregledno dolgem vlaku so se ponavljali isti pristrčni sprejemni pozdravi. Sicer je medtem odšlo že mnogo občinstva, toda zato je bil sprejem tem iskrenejši, ker so ljubljancani našli na kolodvoru že mnogo svojih pred njimi došlih tovarišev. Vlak iz Zagreba je došel še le ob 2. uri ponoči. Škodati prinesli so seboj divno razsvetljavo, namenjeno za sprejem po mariborskih ulicah. Tako je bil sprejem omejen le na sprejemni odsek. Tudi ostali vlaki so prihajali z velikimi zamudami; nekateri so ostali kar na Teznu, tako da o kakem še večjem skupnem sprejemu ozir. sprevodu ne more biti govora. Bratov iz Koroške bi bilo došlo še mnogo več, da niso bili zadržani na velikih shodih, ki so se v nedeljo vršili po Koroškem.

Koncerti.

Med tem, ko so v soboto zvečer še prihajali od vseh strani vlaki vozeč k nam Sokole in druge goste, so se vršili v mestu, na čast onim, ki so bili že tu, trije koncerti. Eden v Nar. domu, drugi v restavraciji »Gambrinus«, tretji pa v Oficirskem domu. Prva dva je motil nekoliko dež, ki je pričel proti večeru padati. Bati se je bilo, da bo sploh vse pokvaril, toda vreme je prizanašalo, dež je bil zelo šibek in je le tu in tam padlo par kapljic. Povsod, na vseh treh koncertih se je kar trlo občinstva, ki se je zabavalo ob zvokih godbe. Najživahnejše je bilo vsekakor v Oficirskem domu. Pa tudi po ostalih

restavracijah, hotelih in kavarnah je valovilo bujno življenje.

Vaje za nastop.

V nedeljo zjutraj se je mesto že jako rano oživljalo, ulice so se polnile Sokolov v kroju in drugega občinstva, ki je pohitelo od vseh krajev naše domovine, da prisostvuje tej veliki slovesnosti. Sokolitelovadci so se zbirali za odhod na telovadišče na Tezno, kjer so se imele vršiti vaje za popoldanski javni nastop, in kamor naj bi jih povedel poseben vlak z glavnega kolodvora ob 7:30 uri zjutraj. Toda ne vemo vsled čegave krivde se je ta vlak zakasnil skoro za eno uro. Ko so prišli potem telovadci končno z zamudo na telovadišče na Tezno, je zakrivila godba novo zamudo, tako da so se vaje pričele komaj po deveti uri, kar je spremenilo ves program ostalega dne.

Koncert v parku.

Med tem časom, ko so se zunaj na Tezno vršile z zamudo vaje za popoldanski nastop, se je vršil v mestnem parku koncert železničarske godbe, ki je bil obiskan od velike množice občinstva.

Sprevod po mestu.

Sprevod po mestu bi se bil moral po programu vršiti ob 11 uri 30 minut, toda vsled že omenjenih nezgod se je mnogo zakasnil. Po ulicah, koder se je imel sprevod pomikati, posebno pa v Gosposki ulici, na Glavnem trgu, na državnem mostu ter na Kralja Petra trgu se je že kmalu po 10 uri zbrala ogromna množica ljudstva, ki je nestrpnost pričakovala Sokolov, ki so se imeli zbrati ob 10 uri na Tržaški cesti. Radovedno je spraševalo vsakogar, kdor je prihajal s Tezno, kdaj pridejo. Toda ni jih bilo. Tekla je ura za uro. Mnogo občinstva je odšlo obedovat, večina pa je neupogljivo ustrajala ter čakala. Končno po 14 uri je oznanila godba tam zadaj za progo koroško železnico, da se je sprevod pričel pomikati ter da prihaja. Kmalu za tem so se pojavili na Kralja Petra trgu Sokoli na konjih, katerim na čelu je jahal brat Julše Novak. Iz neštete množice je zadonel gromovit „živijo“. Navdušenje je naraslo do popolnosti. Bil pa je tudi nepopisen prizor, videti one čile sokolske konjeniške oddelke, deset po številu z nad 150 konjeniki, brhkimi in discipliniranimi. Za njimi je korakala godba Dravske divizije, za njo pa zastopniki Češke Obce Sokolske ter starešinstvo Sokolskega Saveza Slovencev, Hrvatov in Srbov. Za temi se je pomikal dolg sprevod članic, zbranih po župah in sicer po sledečem razporedu: Župa zasedenega ozemlja. Beograd, Veliki Bečkerek in druge iz Banata, Novi Sad, Bačke, Split, Mostar, Sarajevo, Osjak, Tuzla, Banjaluka, Belovar, Kraljevica—Reka, Zagreb, Novo mesto, Kranj, Ljubljana, Ljubljana I., Celje in končno Maribor. Za njimi je korakala železničarska godba in potem bratje člani v isti razvrstitvi po župah, kakor članice in sicer pred vsako skupino standarda, prapori, načelnik in starosta ter reprezentanca, starešinstvo in staroste društev, vmes posamezne godbe in končno za vsemi še oni Sokoli, ki niso bili v kroju. Tri četrt ure je korakal mimo ta veličasten sprevod našega Sokolstva, katerega je tvorilo z vsem skupaj skoro pet tisoč članov in članic.

Sprevod se je pomikal od Kralja Petra trga čez državni most po glavnem trgu, Gosposki ulici, Korosčevi ulici, Majstrovici ulici, Cankarjeva ulici, Aleksandrova cesti, Sodni ulici, Tattenbachovi ulici na Glavni trg. Povsod ga

je spremljalo nepopisno navdušenje desetidesettisočglave množice. Z oken in balkonov mnogoterih narodnih hiš pa so letele nanje sveže cvetlice.

Pozdrav na Glavnem trgu.

Ob 15. uri so se zgrnile na Glavni trg vse ogromne čete Sokolov ter drugega občinstva, ki ga je bilo več deset-tisočev. Med Veliko kavarno in Mayerjevo hišo je stala konjenica, pred magistratom člani in članice, okrog pa ostalo občinstvo. Pred tribuno, ki je bila postavljena pred magistratom, je stalo ženstvo v narodnih nošah, pročelje sokolskih vrst pa so tvorili zastavonoše z 32 zastavami. Prvi je stopil na tribuno točno ob 15. uri starosta mariborskega Sokola, brat dr. Vi. Serbec ter pozdravil celokupno Sokolstvo v imenu domačega društva. Za njim je govoril v pozdrav starosta Saveza, brat dr. Oražen iz Ljubljane v imenu Saveza. Polkovnik Bogičević je nato izročil Sokolstvu pozdrave Nj. Visočanstva regenta Aleksandra; dr. Ribar, podpredsednik Narodnega predstavništva, minister za narodno zdravje Zika Rafajlovič v imenu prosvetnega ministra. Pribičevića ter v svojem in v imenu Sumadije, zibelke našega osvobodjenja in nječinjenja. Dr. Vekoslav Kukovec kot minister za socialno politiko, prof. Mišič iz Borovelj kot zastopnik naše Koroške ter zastopnik Cehov Stepanek v imenu naših najbližjih severnih bratov. Ob pol 16. uri je bil pozdrav na Glavnem trgu končan in občinstvo in Sokolstvo se je podalo k obedu.

Banket v Oficirskem domu.

Ob 16. uri se je vršil v Oficirskem domu slavnostni banket, katerega je priredil Sokolski Savez SHS in katerega so se udeležili poleg drugih tudi ministri Kukovec in Rafajlovič, podpredsednik Narodnega predstavništva dr. Ribar, pravosodni poverjenik za Slovenijo dr. Gregor Zerjav, bivši minister dr. Kramer in več drugih odličnikov. Pri banketu je svirala vojaška godba.

Odhod na Tezno.

Po obedih se je podalo Sokolstvo in občinstvo na telovadišče na Tezno. Del se je odpeljal s posebnim vlakom ob 1/4 na 17, drugi del se je poslužil na razpolago danih voz in avtomobilov, tretji pa je šel ven peš.

Popoldanski nastop.

Javna popoldanska telovadba, ki je bila prvotno določena za 3.30 se je vsled nastalih sprememb pričela šele kratko pred šesto uro. Vreme je bilo izborno in po tržaški cesti so romale dolge procesije proti telovadišču, da se navzijejo tankaj res krepke, osvežujoče sportne zabave. Po cesti po so vozili vozovi in drdrali nešteti avtomobili. Program javne telovadbe je obsegal osem obširnih točk, ki so se vse po določenem redu vršile, zadnja celo pri naraščajoči temi. Impozanten je bil nastop članov v prvi točki, šest kolon v četverstopih. Disciplinarna je bila vzorna in vsak posamezen telovadec se je sigurno rešil svoje naloge.

Prva točka je predstavljala proste vežbe za leto 1920 „Osvobodjenje in ujediničenje“, ki so izrazito simboličnega značaja. Kdor se je udeležil sokolskega nastopa Studenčanov v Narodnem domu, kjer je br. Cestnik razlagal posamezne slike, ta mora priznati, da je ta simbolična vaja ena izmed najglobokejših in najlepših. Obsegala je ta točka štiri dele, člani so se rešili te naloge s popolno sigurnostjo in s preciznim iz-

vajanjem, kar je bilo pri takem velikanskem številu (preko 1200) jako težavno.

Druga točka, sestavljena od br. Maloriča za deški naraščaj je pokazala s svojimi redovnimi vajami in z raznimi slikami možnost, v kaki meri je mogoče izvežbati naš naraščaj. Nastopilo je štiri četverstopov in izvajalo precej utrudljive vaje s preciznostjo, eleganco ni s sigurnostjo, ki nas je kar presenečila.

Tretja točka, ki je obsegala vežbe z cvetnim loki za ženski naraščaj, je bila z ostalimi na isti višini. Ena najlepših točk je bila vsekakor orodna telovadba članstva. Poleg že znanih vajah na drogu in bradlji smo imeli priliko videti razne točke, kakor n. pr. skok s palco, ki je občinstvo najbolj zanimalo, metanje diska in kopja. Posebno težke vaje je izvajala skupina pri krogih.

Nato so nastopile članice s češkimi vajami za leto 1920, približno v istem številu kakor člani. V začetku nekoliko zmedene, so izvajale pozneje svoje vaje z veliko sigurnostjo in preciznostjo in bili zato od občinstva živahno aplaudirane.

Ljubljanska župa je izvajala nato simbolično-ritmične proste vežbe po S. Jenkovi slovenski himni „Naprej“ in si priborila med občinstvom veliko priznanje. Vaje so bile komplicirane in izvajane po znanem hitrem tempu naše himne.

Mračilo se je, ko je nastopil moški naraščaj z vežbami z dolgimi palicami v trojicah. Tudi te vežbe so stale glede preciznosti in sigurnosti na isti višini z ostalimi in žele živahno priznanje. Zadnja točka je dopolnila s svojimi simbolično-ritmičnimi prostimi vežbami za l. 1920 po skladbi br. Ravnika „Jugoslavija“, ki so jo izvajale člani in članice, celotni program. Zal so se te krasne simbolične vežbe izvajale že v naraščajoči temi, da ni bila vsem dana prilika, da bi jih bili videli. Občinstvo je pohitelo s tribun in se zbiralo okoli telovadcev, da bi videlo zanimive vaje od blizu.

Priznati moramo, da je ta glavna točka sokolskega zleta bila na visku vseh prirediteljev in tudi popolnoma dosegla svoj namen. Občinstvo je ves čas sledilo napelo izvajanjem posameznih točk in ne utrudljive telovadce tudi hvaležno aplaudiralo.

Prosta zabava.

Po telovadbi se je vršila na razsvetljenem telovadišču, ki je imelo lastno elektrarno, prosta zabava. Bilo je postavljenih nešteto miz in klopi ter 28 paviljonov s pijačami, delikatesami, tobakom itd. Vršil se je tudi ples.

Dnevna kronika.

Sokoli!

Danes ob 19. (7.) vsi v krogih v Narodni dom.

Zletni odbor.

— Sijajna manifestacija na Koroškem. — Razbiti nemški shod v Grebinju. Iz Velikoveca nam je dospelo zanimivo veselo poročilo o nepričakovanem izidu nemškega shoda v Grebinju: Nemci so za nedeljo 29. avgusta sklicali velik javen shod v A coni. Hoteč ententni svet prepričati, da je njih zmaga v A coni sigurna, so si izbrali Grebinje kot dokument za njihovo zmago. Da bo ta zmaga še bolj sigurna, je pohitel tja tudi Franc Stajnachner, znani vodja nemške propagande v Celovcu. Nagnal je tja vso svojo armado, ba bo zmaga tem sijajnejša. Seveda tudi koroški Slovenci niso držali križem roke.

Dasiravno nepripravljeni na ta nemški napad, so hiteli v Grebinje v zavesti, da se gre tu za prvo bitko, ki ima lahko odločilen vpliv tudi na glavno bitko vspeha plebiscita. In kako je prišlo, da se je od Nemcev napovedani zmagovalni shod sestal v veličastno manifestacijo — za naš jugoslovanski Korotan. Nemci videč našo armado, so kmalu kapitulirali — niso se upali niti prav zborovati. Angleški podpolkovnik je takoj spoznal pravi položaj; pozval je na razpust zborovanja. Vkljub protestom in hujskarijam od nemške strani je ta nemška „zmaga“ končala brez posebnih incidentov. Miren, a odločen nastop našega ljudstva v zvezi z discipliniranim in objektivnim nastopom našega orožništva, je napravilo na zastopnike entente najugodnejši utis. Tako je po lastni zasluzi Nemcev postal 29. avgusta doslej eden največjih dni v zgodovini borbe za osvobodjenje našega jugoslovenskega Korotana.

— Sokoli! Brati in sestre iz Beograda odhajajo v ponedeljek 30. tm. ob 22. (10.) uri zvečer. Naša dolžnost je, da se od njih poslovimo. Pridite vsi — če mogoče v kroju — na glavni kolodvor. Člani v kroju se zbirajo ob 19. (7.) uri v Narodnem domu.

— Poročilo o glavni skupščini Sokolskega Saveza SHS prinesemo jutri

— Komers v Narodnem domu. V petek večer se je vršil v restavraciji Narodnega doma komers na čast češkim, hrvatskim in prvim našim došlim gostom. Prof. dr. Pivko je navzoče pozdravil v imenu Mariborskega Sokola, dr. Rosina pa kot hisni gospodar Narodnega doma.

— Sestanek naprednega dijaštva. Ob priliki sokolskega zleta so se sestali tudi naši napr. akademiki, da se pogovore o sokolskem delu med dijaštvom. Sestanek se je vršil danes dopoldne, zastopana so bila sledeča društva: Napr. akad. društvo „Jadran“, akad. društvo „Jugoslavija“ (Zagreb), akad. društvo Triglav, klub napr. akademikov v Mariboru in društvo srednješolcev „Preporod“. Sestanek je pozdravil „Demokratski štud. klub v Beogradu. Po dveh temeljitih referatih o „Sokolstvu in inteligenci“ (tov. Lovšin) in o „Orientaciji jugoslov. omladine“ (tov. Gjermanović) se je vršil pogovor o akciji za sokolstvo med dijaštvom. Sestanek sta posetila in pozdravila min. dr. Kukovec in por. dr. Zerjav. Želimo mnogo uspeha.

— Uradna izjava. Mestno knjigovodstvo z ozirom na razne govorce uradno ugostavlja, da iz mestne blagajne na račun mesta za orlovsko prirediteljev ni plačalo niti vinarja. V Mariboru, dne 28. avgusta 1920. Mestno knjigovodstvo Maribor.

— Zborovanje interesentov za železnico Maribor—Murska Sobota se vrši dne 26. septembra 1920 pri Sv. Lenartu v gostilni pri Arnužu ob 11. uri dopoldne in ne 9. septembra, kakor je bilo pomotoma razglašeno v nekaterih listih.

— Zgornji Cmurek. Dne 25. avg se je pripeljala k nam nenadoma razmejitvena komisija v štirih avtih ter izstopila pri H. C. Hansonu. Nas Slovencev se ni o tem nič obvestilo, pač pa je imel Hanson izvrstno organizirano svoje Nemce in nemurje, tako, da se jih je v najkrajšem času nabralo nad 500 iz raznih občin. Ti so zahtevali od komisije dalekosežne gospodarske koncesije v zvezi z Avstrijo in priklopitev k Avstriji. Seveda, bilo je pač slobodno vsakemu govoriti! Od nas številnih Slovencev, ki smo vendar le večini, sta se udeležila te deputacije le dva, gg. poštar in Sfiligoj mlajši, ki sta slučajno poznala za nemški manever. Ta dva Slovenca, na slobodni jugoslovanski zemlji, nista smela slobodno govoriti in skoraj bi jih bili Nemci vprico komisije ubili. Tako se ravna z nami, takoj se daje potuho Nemcem in njihovemu vodji Hansonu! Mister Harry Hanson, the english gentleman, ki ste ob prevratu tako radi naglašali svoje anglezstvo, ker ste

se nas hali, spoznali smo vas do dna duše. Žalostno pa je za vas, mister, da ste pozabili naše simpatije do Angležev med vojsko ko smo molili prosili za zmago entente, pozabili ste, da so ravno ti Nemci nekaj tako goreče klicali: Gott strafe England. In mi smo simpatizirali z vami tudi v največji ententini nesreči in nismo klonili glav. Ali žalibog, tudi med samozavestnimi Anglosaksi se najdejo kreature. Pa videli se še bomo. Je pač slobodno izraziti vsakemu svoje mnenje, slobodno pretepali naše ljudi. Nečuvno pa je, da nismo bili niti obveščeni, da se ni stopilo na rep nemškimi vodjem in hujšakem, da moramo mi domačini stati ob strani na svoji lasni zemlji, ter da nismo varni ne življenja, ne imetja. Tudi nemške incidente bi ne bilo, ko bi merodajneži malo bolj upoštevali naš res težaven gospodarski položaj, tudi orbi et orbi položaj Nemcev na gospodarskem polju. Most preko Mure je bil dolgo časa za blagovni promet zaprt, sistiran v zadnjem času tudi za osebni promet in se le na najhujši pritisk se je dovolil prevoz v pondeljek. Čemu davati nasprotnikom orožje v roko? Prebivalstvo ni imelo kam prodajati svoje obilno sadje, kar je povzročilo največ nezadovoljnosti. Ko bi gospoda že poprej zadovoljili ljudstvo v možnih mejah, bi ostala naša blamaža pred komisijo.

— Zgornji Cmurek. V naši bližini in daljni okolici mrgoli vsepovsod samonemških napisov, posebno občinskih tabel in kazipotov. Takoj proč z njimi, tudi vi, mister Hanson odstranite svojo „Kunstsäge und Mühle Neuküneg“ in pa „Eingang verboten“. Sicer odstranimo to sami s silo. Tudi naša šola v Lukavcu se mora prenoviti. Napis „Volksschule“ naj takoj zgine, g. gerent, deželni šolski svet naj pa spodi nemškega učitelja Kocha in nam pošlje našega, ki bo sicer ponemčeno deco vzgajal, magari v nemškem jeziku a v našem duhu.

Sport.

: Plavalna tekma za prvenstvo Slovenije. Sportna zveza Ljubljana priredi v nedeljo 12. septembra ob pol 15. uri v Ljubljani (prostori Ljubljanskega sportega kluba na Ljubljani) plavalno tekmo za prvenstvo Slovenije. Tekma je dostopna članom vseh sportnih in telovadnih društev Slovenije. Prijave sprejema Sportna zveza Ljubljana, Tourist office do 10. septembra. Prijavnina za osebo in točko 10 K. Tekma se vrši po pravilih mednarodne plavalne zveze. Spored: 50 m deklice pod 15 let, 50 m dečki pod 15 let, 50 m novinci pod 18 let (ki doslej niso še tekmovali), 50 m juniorji (ki se niso dobili doslej nagrad), 300 m dame, prsni stil, 100 m dame, 50 m in 100 m gospodje, 100 m gospodje vznak, 100 m gospodje stransko plavanje, 1000 m gospodje; skoki: a) za tekmovalce do 18 let: 1. na glavo naprej z zaletom, 2. salto naprej z zaletom, 3. poljubni skok; b) tekmovalci nad 18 leti: 1. naprej na glavo z zaletom, 2. vznak na glavo z odskokom, 3. salto naprej z zaletom, 4. salto nazaj z mesta, 5. Auerbachov skok na glavo z zaletom, 6. in 7. dva poljubna skoka. — Vsa sportna in telovadna društva Slovenije se pozivljajo, da prijavijo tekmi svoje plavalce. Sportni klubi, ki imajo za ta dan določene morda lastne plavalne tekme, jih morajo na vsak način odložiti. Sportna zveza Ljubljana.

: Nogometna tekma. Danes 31. avgusta se vrši prva prijateljska tekma v medsezonskem času med I. SSK. „Maribor“ in Sportvereinigung „Rapid“. Ker obeta bili tekma zelo zanimiva opozarjamo vse prijatelje in ljubitelje sporta na to prirediteljsko domačega kluba.

Gospodarstvo, trgovina.

| Ustanovni občni zbor obrtne banke v Ljubljani se je vršil v pondeljek dne 23. avgusta. Predsednikom banke je izvoljen gospod Fran Kavčič, načelnik zveze gostilničarske zadruge, podpredsednikom gospodje H. Krofita v Ljubljani in paromlinar J. Zdravec v Središču v upravnem svetu pa sledeči gospodja: E. Franchetti načelnik zveze

obrtnih zadrug, torničar Josip Jakopič, mesarski mojster Marčah, posestnik pilane Julij Marzele, tesarski mojster Ravnihar, mizarski mojster Rojina, načelnik kovinske zadruge Urbančič, inž. Viktor Turnšek in Dr. Janko Zirovnik. To podjetje v interesu obrtništva toplo priporočamo.

| Ljutomerske gorice. Vinogradi so bili letos zelo oidium podvrženi, tako da vinogradniki, kateri niso boleznim marljivo z žveplom lečili, sploh ne bodo imeli veliko za trgati. Grozdja se je v spomladi že malo nastavilo, vreme ob cvetu tudi ni bilo povsod ugodno, če še upoštevamo omenjeno bolezen, bode množina letos pridelanega vina precej pod pridelkom srednje letine. Grozdje je že vse mehko tako, da bomo imeli, če bode v septembru ugodno vreme, zgodno trgategv in najmanj kvaliteto kakor je bil tako obče priljubljen letnik 1917. Letnikov 1918 in 1919 je še nekaj po tukajšnjih kletih po cenah 14 do 16 K liter. Za letošnji pridelek pa še o enakih cenah ni nič slišati.

| Trgovci pozor! Občinski gospodarski urad v Mariboru ima v zalogi približno 13.000 kg prvovrstne morske soli, kojo odda obrtnikom, trgovcem itd. franko skladišče. Zglasiti se je pri zgozraj imenovanom soba 8.

Zdravstvo.

Kako se varujemo griže?

(Po navodilih docenta dr. Ivana Matkota.)

I.

Po mnogih krajih tudi naše ožje domovine se v tem času pojavlja griža, bolezen, ki jo v posledicah občinstvo naravno podcenjuje. Docent praške univerze, g. dr. Ivan Matko je bil tako prijazen, da je na nastopna podčrtana vprašanja podal članu našega uredništva tozadevno strokovnjaško dragoceno navodila:

Kateri so vzroki griže?

„Predvsem opozorite občinstvo, da ta bolezen nikakor ni tako nedolžna, kakor se mnogokrat sliši. Nasprotno pa je nje nastanek in razvoj danes znanstveno že tako daleč dognan, da je to bolezen prav lahko omejiti — če se namreč občinstvo vestno drži tozadevnih navodil. Kar se tiče vzrokov te bolezni, razločujemo danes dve vrsti: 1. grižo, ki jo povzročajo bacili in 2. grižo, ki jo povzročajo bitja najnižje stopnje — ameba, ki pa se pojavljajo samo v tropičnih krajih. Prvo nazivamo tudi epidemično grižo, katere povzročitelje razločujemo v 3 vrste bacilov in katere potom različnih znanstvenih znakov lahko ločimo. Povdarjam pa, da imajo vsi trije bacili jako majhno življensko prožnost napram zunanjim vplivom. V posušenem blatu izumirajo tekom 8—10 dni. V mokrinah pa ostanejo tudi še po mesecih. Solčni žarki jih uničijo tekom pol ure. Proti mrazu so jako prožni; v zmrazem stanju se še več mesecev živi ohranijo. Važno pa je, da izmed vseh treh povzročiteljev griže samo eden („shiga kruse“ tip) izločuje strup, med tem ko ta lastnost drugima dvema manjka. Interesantno je, da se dobe pri živalih, otrovanih z injekcijami, ki vsebujejo bōdisi živega bacila („shiga kruse“ tipa) ali samo njegove strupe, spremembe v organizmu, zlasti kar se tiče črevesa, enoiniste. Iz tega sledi, da ne povzročuje spremembe v črevesu bacil sam, ampak njegovi strupi in pa, da je epidemija, katero povzroča „shiga kruse“ bacil večinoma resna in zahteva več smrtnih žrtev, kot ostale dve. Slične slike bolezni pa lahko povzročajo tudi druge bakterije.“

Kje se nahajajo bacili v organizmu?

„Pred vsem v sluzi griževnega blata, v črevesnih ranah, nikdar pa v krvi obolelega in nikdar v njegovi vodi. S tem se razločuje tudi griža od tifusa, v katerem izločuje bolnik bacile tudi v seču.“

Kateri vzroki pospešujejo nagnenje k griži?

Vse epidemije griže nastopajo navadno v toplem poletnem času, ker se bacili ob toplem času dolgo vzdržujejo pri življenju. Razen tega pa vpliva vročina tudi s tem, ker se z njo zviša tudi škodljivost teh bacilov, ob enem tudi njih razširjenje na jedilih. Predvsem pa je motenje v prebavi podlaga za obolenje. Svarite občinstvo tem potom zlasti pred zavživanjem nezrelega, surovega sadja in sploh surovih jedil: solate, kumar, čebule, češnja itd. in pa pred neprimerno pripravljenimi hranili. S tem se kaj lahko povzročajo lahki katarji želodca in črevesa, ki tvorijo navadno podlago za vspevanje grižnega bacila. Zrelo sadje, umito, čisto in sveže ne škoduje prebavi. Normalni človek izločuje namreč v svojem želodcu gotove vrste kisline, predvsem solno kislino, ki so največji sovražniki grižnega bacila. Pri želodčnem katarju se kaj lahko zgodi, da produkcija te kisline pade, s čemer so odprta vrata za razpasenje teh bacilov v črevesu.“

In zdaj gospod docent, kar občinstvo najbolj zanima:

Kako se ubranimo griže?

„Predvsem, kakor sem ravnokar opozarjal, s tem, da se varujemo vživanja nezrelega sadja, katerega kisline dražijo želodec in črevo; nadalje, da operemo pred zavžitjem vsako sadje in druga zgorej omenjena živila; da si pred vsako jedjo očistimo roke; da uredimo našo prehrano kolikor mogoče enostavno; da se izognemo vsakemu motenju v prebavi; da izločimo takoj vsakega bolnika te vrste ter poučimo osobe, ki mu streže, o načinih, kako se prenaša griža; zlasti važno je, da se razkužijo bolnikovi odpadki in perilo; očistiti treba tudi posodo, iz katere je bolnik, nadalje kljuge na vratih. Izogniti se treba tudi nadležnosti muh, ki prenašajo to bolezen na ta način, da se vsedejo na odpadke in druge okužene predmete; s tem obise na njih nogah bacili, ki potem obleže na onih predmetih, na katerih se za tem vsedejo. Za pobijanje te bolezni bi bilo veljavno tudi, da bi vsak bolnik po prestani bolezni imel vsaj malo obzira do svojega bližnjega; ker veliko jih je med ozdravljenimi, ki še leto dni potem izločujejo tega nevarnega bacila v svojem blatu.“ V dokaz opozarja g. docent na statistiko, iz katere je razvidno, da je bilo od 171 griževih 139 takih, ki so še po ozdravljenju vsebovali bacile v svojem blatu; od teh jih je še nekaj ostalo, ki so izločevali še po 1—2 leta po obolenju bacile v odpadkih. Taki bolniki se morajo v marsikaterem oziru zavedati dolžnosti napram svoji okolici.“

Najnovejša poročila.

Prepoved nemške manifestacije v Grebinju.

LDU Grebinj, 20. avgusta. V Grebinju, ki je ena izmed največjih nemških postojank se je vršilo včeraj ob 10. uri dopoldne nemško zborovanje. Nemcev je prišlo približno 2000, Slovencev pa 4000. Vsled velike udeležbe Slovencev do zborovanja sploh ni prišlo. Angleški podpolkovnik Hordern, predsednik okrajnega plebiscitnega sveta v Velikovcu, ki je prišel na shod, je nastopil kot govornik in povedal ljudem, da so pokazali svoje mišljenje in naj se mirno razidejo. To se je tudi zgodilo. Ko se je ljudstvo razšlo, so izginile vse nemške zastave.

Konferenca bankirjev.

LDU Beograd, 28. avgusta. Po inicijativni finančnega ministra in beograjske borze se je sklicala konferenca vseh bankirjev in pridobitnih krogov. Konferenca je danes končala svoje seje, na katerih so razpravljali o korakih, ki so potrebni za zvišanje naše valute. Konfe-

rence so se udeležili razen beograjskih bankirjev tudi bankirji iz Zagreba, Ljubljane in Novega Sada. Sprejete sklepe bodo predložili finančnemu ministrstvu, da jih izvede.

Nemški shod v Borovljah.

LDU Borovlje, 30. avgusta. Včeraj se je vršil nemški shod v Borovljah. Priprave za ta shod so bile velikanske. Shod pa se je jako slabo obnesel. Udeležilo se ga je približno 1500 oseb, od katerih je bilo 100 Nemcev. Naši so zadovoljni, da se niso udeležili shoda, ker se je na ta način pokazalo, kako malo je Nemcev v Borovljah.

Določitev mej med Bolgarijo in Grško.

LDU Beograd, 28. avgusta. „Politika“ javlja iz Soluna: Tu pričakujejo prihod medzavezniške komisije za ureditev meje med Bolgarsko in Grško. Včeraj je komisija odšla iz Aten in bo po kratkem bivanju v Solunu takoj odšla na lice mesta.

Grški poslanik v Solunu.

LDU Beograd, 28. avgusta. Grški poslanik g. Mavriadis, je odpotoval v Solun.

Finančni minister v Zagrebu in Ljubljani.

LDU Beograd, 28. avgusta. Finančni minister je v spremstvu člana državnega računovodstva dr. Dučića odpotoval danes v Zagreb in Ljubljano. Njegova pot je v Zvezi z ujedbo kontrole dohodkov in izdatkov pri pokrajni vlada.

Orožje za Albanijo?

LDU Bakar, 28. avgusta. Danes so na Reki z največjo hitrico natovorili na parnik „Knin“ orožje in municijo, nakar je parnik odplul v sv. Ivan Meduvanski.

LDU Elbasan, 28. avgusta. Pred dnevom je prispelo v Tirano orožje in municija, ki je došlo z ladjo iz Italije.

Položaj v Albaniji.

LDU Beograd, 28. avgusta. „Politika“ javlja iz Skoplja: Na vsej meji proti Albaniji vlada po svoječasni napadih na naše postojanke pri Debru in v Kastratih precejšen mir. Na nekaterih glavnih položajih je došlo do ostrejšega streljanja. Opazil se je prihod novih sovražnih sil in njih koncentracija posebno proti našem levemu krilu.

Presnova beogradske občine.

LDU Beograd, 28. avgusta. Danes je bila seja starega občinskega odbora radi dogovora o prevzetju občinske uprave. Ta odbor bo upravljal posle v občinskem svetu tako dolgo, dokler državni svet ne odloči o pritožbi beograjskega delavskega sveta radi suspenzije komanistične uprave s strani ministrstva za notranje stvari. Bivši načelnik občine dr. Kosta Jovanović in Danilo Zivojević sta podala ostavko.

Kredit za begunce iz Albanije.

LDU Beograd, 28. avgusta. Minister za prehrano je sporazumno z ministrom za notranje stvari zahteval kredit 80.000 dinarjev za prehrano sirot in begunce, ki so morali zapustiti svoje domove, da se rešijo pred arnavtsko invazijo.

Vstaja v Mezopotamiji.

LDU London, 27. avgusta. Položaj v Mezopotamiji se boljša. Zveza z Bagdadom je zopet v postavljenju. Ustaše so pognali nazaj.

Glavni urednik: Radivoj Rehar.

Odgovorni urednik: Fran Voglar

Izdaja: Tiskovna zadruga Maribor.

Tiska: Mariborska tiskarna d. d.

Svako večer u „NARODNI KAVARNI“
368. svira i pjeva 3-3
Jugoslovensko tamburaško društvo
Podjetnici prosijo za obilni obisk.

Prednaznanilo!

421. *Otvori se:* 2-1
Elektrotehnično podjetje
Saks & Tratnik
Ljubljana || **Maribor**
Sv. Petra cesta 25 || Slovenska ul. 20
nasproti hotela „Union“
Solidno delo! Zmerne cene!

Mala oznanila.

Paradižnike za konzerviranje lepe dostavim na dom v Mariboru po 2 K kg. množine nad 10 kg. Dalje **Kumare** po 1 K kg. Naročila z dopisnico na naslov: Ivan Mrmolja, Pesnica. 3-2 411

Meblovano meso išče stalno nameščen gospod za takoj ali pa vsaj s 1. septembrom, če mogoče bolj v sredini mesta. Ponudbe pod »Soba« na upravo tega lista.

4 mladi železničarji želijo se seznaniti z gospodičnami od 18-22 let v svrhu ženitve. Ponudbe na upravo lista ako mogoče s sliko. Tajnost zajamčena. 422

Prva slovenska brivnica se slavnemu občinstvu priporoča. Za točno in čisto postrežbo se jamči. **Fran Novak**, brivski mojster, Aleksandrova cesta št. 22 (prej G. Gredlič). 243

Razglas.

Ustmena licitacija mesa za garnizon Maribor za oktober, november in december 1920 se vrši dne

11. septembra 1920

ob 10. uri dopoldne pri
418 Pukovski okružni komandi Maribor.

Zmožni elektromonterji

za hitro instalacijo in prosto napeljavo se takoj sprejmejo. Jugosloveni ali Čehoslovaki imajo prednost. Pogoj: Takojšnji vstop. — Ponudbe s plačilnimi zahtevami na

„Melistroja“
d. z o. z. 370 7-4
Maribor, Gosposka ulica 8.

Štampilje
Datum-štampilje
Pečate iz madi
Stroje za paginiranje
Aparate za šivanje aktov
dobavija
najhitreje in najceneje

Ludovik Šef
Maribor
Prešernova ulica št. 1
Tovarniška zaloga papirja in specialna trgovina pisarniških potrebščin. 389
Brzjavni: Papiršef Maribor.

Proda se 20 kreveta kompletnih iz trdega in mehkega lesa, 6 omar, 6 nočnih omaric, 6 umivalnikov, 10 stolov, 6 peči iz majolike, 3 železne peči, 100 plitkih krožnikov, 2 prašiča za pleme, 1 leseni hlev za prašiče, 3 stojala za sode, pri gostilni »Svoboda«, Maribor, Koroška cesta 27. 423 2-1

Vsaki večer ob 20. uri
Koncert
v Promenadni kavarni Tom-2-1 šičev drevored. 412

Pristopajte
k
Jugoslov. Matici!

ČEVLJI

po nižanih cenah od najfinejše do priproste iz-
vršbe le pri ZDRUZENIH CEVJARSKIH MOJSTRIH
V MARIBORU pod Veliko kavarno na mostu.

Solske in pisarn. potrebšćine
papir in razglednice v
največji izbiri pripravila
Zlata Brišnik, Maribor
Slovenska ulica 10. 392 3-3

Mariborska tiskarna

d. d.

(lastnica tiskarn Kralik in Rabič)

priporoča

vsakovrsne tiskovine, vizitnice, pro-
grame, lepake, letake, vabila itd. itd.

Kljub jako zvišanim cenam pri delavskih mezdah,
se cene za izdelke niso razmeroma tako zvišale.